

Inleiding

1. Ontstaan en groei van de B.J.B. (1924-1940)

1.1 *Het ontstaan van de jongerenwerking binnen de Belgische Boerenbond en de Boerinnenbond*

De studie-, zang- en toneelafdelingen

De Katholieke Landelijke Jeugd maakt deel uit van de wijdvertakte organisatiestructuur van de Belgische Boerenbond en groeide historisch vanuit de werking voor de volwassen boeren en boerinnen. Reeds vóór de Eerste Wereldoorlog rijpte de idee om de boerenzonen actiever in de werking van de boerengilden te betrekken. In de in 1911 gestichte Boerinnenbond konden de boerendochters vanaf 12-14 jaar deelnemen van bij de aanvang, zij het niet als afzonderlijke groep.

De aandacht voor de jongeren uitte zich in de eerste plaats in de werking ten voordele van het landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs. Het succes van de na-schoolse cursussen bij de jongeren leidde in 1922 tot de oprichting van *studie-afdelingen* waarin de jonge boeren en boerinnen voor het eerst een eigen organisatieverbond kregen, zij het strikt binnen het kader van de (volwassen) gilden. De studie-afdelingen hadden een dubbel doel: enerzijds de jongeren die vooruit wilden meer ontwikkeling bij te brengen; anderzijds de vorming van bekwame, toekomstige bestuursleden voor de volwassengilden. Naast de studie-afdelingen werden de *zang- en toneelafdelingen* door de nationale leiding van de Boerinnenbond erkend als het domein van de jongere leden en vormden als dusdanig ook één van de voorlopers van de latere *jeugdafdelingen*. De leden van deze groepjes zorgden voor de ontspanning bij de gildenvergaderingen. Specifiek voor de aandacht van de Boerinnenbond voor het jonge meisje als toekomstige vrouw was nog sinds 1911 gepropageerde *Werk ter bescherming der jonge meisjes*. Dit stelde zich tot doel de afvloeiing van boerenmeisjes naar de stad tegen te gaan door voordrachten te geven over “het gezond, gelukkig buitenleven”, door artikels in *de Boerin* te publiceren over de “deugden van het landbouwleven” en de “vernietigende stad” (1).

Naar meer aangepaste organisatievormen

Aanvankelijk groeide de jeugdwerking binnen de B.B. niet in de eerste plaats uit de aandacht voor de jongere als jongere maar als toekomstige volwassene en dus als toekomstig lid van de boer(inn)engilden.

Het grote succes echter van de studie-, zang- en toneelafdelingen en de massale participatie van de jongeren in de werking van de Boerenbond (de jonge boeren vormden de meerderheid van de deelnemers op de eerste studiedagen van de B.B. in januari 1922) en de Boerinnenbond deden bij de nationale verantwoordelijken de gedachte groeien om de jongeren een eigen organisatievorm te bezorgen. Tijdens de zitting van 24 november 1924 belastte de Hoofdraad van de B.B. kanunnik Luytgaerens met de organisatie van de mannelijke boerenjeugd. Kanunnik Luytgaerens ging hier onmiddellijk toe over. Op de B.B.-studiedagen te Leuven in december 1924 kon reeds een afzonderlijke vergadering belegd worden voor de studie-afdelingen en de jeugdorganisatie. In augustus 1925 werd E.H. Engelen vrijgesteld als verantwoordelijke voor de boerenjeugd. In oktober 1925 verschenen de *Grondregels van de plaatselijke afdeling* in *Onze Gids*, het maandelijks blad voor de bestuursleden van de plaatselijke gilden.

Binnen de Boerinnenbond stak de speciale werking voor boerendochters in 1926 van wal, onder impuls van hoofdopzienster Jeanne Cardijn, hierin aangemoedigd door haar neef E.H. Jozef Cardijn, en Maria Goetschalckx, opzienster voor de provincie Antwerpen.

De stichtingsvergadering van de eerste boerinnenjeugdafdeling te Onze-Lieve-Vrouw-Waver (Antwerpen, 31 januari 1927) betekende de definitieve start van de B.J.B. In de loop van datzelfde jaar kregen ook de afdelingen voor jonge boeren gestalte. Als basis voor de samenstelling van de jeugdafdelingen gold de zogenaamde ledenlijst “B”, de lijsten van zonen en dochters van de leden van de boer(inn)engilden.

1.2 *Impulsen vanuit de Katholieke Actie (K.A.)*

De encycliek *ubi Areano Dei* (1922), waarin paus Pius XI opriep tot bevordering van de Katholieke Actie, het lekenapostolaat onder het gezag van de kerkelijke hiërarchie, vond veel weerklank binnen het georganiseerde, katholieke jeugdwerk.

Reeds in 1919 was in Wallonië de Association Catholique de la Jeunesse Belge (A.C.J.B.) opgericht door de proosten A. Brohée en L. Picard. De A.C.J.B. moest aanvankelijk een zuiver kerkelijke-godsdienstige organisatie worden, parochiaal georganiseerd. Alle jeugdorganisaties die niet strikt aan deze omschrijving voldeden, werden uitgesloten. De feitelijke sociale gelaagdheid van de jeugd werd hierbij over het hoofd gezien.

In Vlaanderen werd vooral onder impuls van de proosten Luytgaerens (Boerenbond) en Cardijn (K.A.J.) een ander concept opgehangen. Gepleit werd voor een “gespecialiseerde K.A.” waarbij de op te richten K.A.-beweging voor jongeren zo dicht mogelijk aansloot bij de christelijke, sociale werken. Lange onderhandelingen met het episcopaat leidden in augustus 1927 tot een compromis: de gespecialiseerde K.A., met sociale differentiatie, werd toegelaten, op voorwaarde van de erkenning van een principiële onverenigbaarheid tussen katholieke actie en politieke actie. Dit compromis maakte de weg vrij naar de oprichting, in april 1928, van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (J.V.K.A.), dat losstond van de A.C.J.B. (2).

De beweging voor meisjes moest wachten tot 1931 vooraleer het Vrouwelijk J.V.K.A. werd opgericht. Dit was op dezelfde leest geschoeid als het J.V.K.A. maar bleef in unitair verbond met het ondertussen gereorganiseerde A.C.J.F.B.

De oprichting van J.V.K.A. en V.J.V.K.A. betekende voor de B.J.B. de officiële erkenning van hun bestaan. De twee takken (jongens en meisjes) werden formeel erkend en gemandateerd als organismen voor katholieke actie bij de boerenjeugd. Hun doel was viervoudig: ze moesten instaan voor de technische, maatschappelijke, culturele en godsdienstige vorming van de jonge boeren en boerinnen (3).

De leuze van de B.J.B.-jongens “*Voor ploeg en kruis*” drukte dit programma kernachtig uit. Een betere ontwikkeling en vorming moest de boerenjongeren meer standsfierheid bijbrengen en van hen terzelfdertijd strijders voor Kerk en geloof maken.

1.3 *De verhouding tot de Boerenbond en de Boerinnenbond*

De dubbele afhankelijkheid van de B.J.B. (Boerenbond en Katholieke Actie) en de grote plaats die de godsdienstige vorming binnen de beweging ging innemen, betekende niet dat de jeugdorganisaties los gingen staan van de gilden voor volwassenen. Aanvankelijk bleef de jeugdwerking zonder eigen personeel of ledenblad volledig ingekapseld in het grotere geheel. Binnen de Boerenbond werd geen centrale afdeling voor de jeugd opgericht en de praktische werking voor de boerenzonen rectordeerde onder de Dienst voor Toezicht. In 1928, bij de toetreding tot het J.V.K.A., verwoordde B.J.B.-proost Engelen deze afhankelijkheid:

“Willen wij dat ons werk degelijk weze, willen wij dat de jeugdafdeling tot haren vollen bloei kome, dan moet ze onder het gezag der oude gilde blijven en nauw met deze verbonden zijn” (4).

Praktisch betekende dit dat het gildenbestuur moest vertegenwoordigd zijn in het bestuur van de jeugdafdeling en omgekeerd. De jeugdafdeling mocht geen afzonderlijke kas houden. Ze diende mee te werken aan de gildevergaderingen en -feesten en zich hierbij “... *niet opdringen, maar enkel de hulp verlenen die haar gevraagd wordt*” (5). Daarnaast werden voor de jongens ook afzonderlijke vergaderingen voorzien maar, vooral in het begin, liefst niet te veel: “*Liever drie flinke vergaderingen in een winterseizoen dan tien die niet veel betekenen*” (6).

De jeugdorganisaties grepen de dubbele afhankelijkheid - van Kerk en B.B. - echter aan een zich geleidelijk los te wrikken uit de voogdij van de volwassenorganisaties. Deze evolutie verliep parallel voor de B.J.B.-jongens en de B.J.B.-meisjes, zij het niet gelijktijdig.

De integratie van de B.J.B.-jongens in het J.V.K.A. liet hun toe zich vanaf 1928 duidelijker te profileren binnen de B.B.-structuren. In 1932 werden een eigen uniform en kentekens gebruikt en werd de eerste B.J.B.-vlag ingewijd te Ingelmunster. De ledenlijst “B” werd in 1933 vervangen door een “Ledenlijst van de Jeugdafdeling”.

Voorlopig echter bleef de sterke band met de Boerinnenbond behouden: de B.J.B. beschikte noch over eigen personeel, noch over een eigen ledenblad (ze kregen wel een eigen hoekje in *De Boerin*). De volledige ontvoogding van de meisjesbeweging werd pas in 1946 gerealiseerd (7).

De eerder geleidelijke organisatorische uitbouw van beide B.J.B.-takken belette niet dat de beweging in deze vooroorlogse periode gestadig kon groeien. De Boerenjeugdbond telde in 1939 zo'n 17.000 leden; de Boerinnenjeugdbond kon in datzelfde jaar rekenen op zo'n 24.000 (8). De groots opgezette jubelviering (mei 1937) waarbij ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de B.J.B. 10.000 jonge boeren en boerinnen in optocht door de straten van Leuven opstapten, was een uiting van zelfvertrouwen vanwege de georganiseerde boerenjeugd in Vlaanderen.

1.4 De structurering

Door de aanstelling van eigen vrijgestelden voor de B.J.B.-jongens kon langzamerhand een volledig het Vlaamse Land bestrijkende structuur uitgebouwd worden. Voor de meisjes kwam, weliswaar pas ten volle na de Tweede Wereldoorlog, een gelijkaardige structuur tot stand.

Aan het hoofd stonden de algemene proost en de algemene voorzitter, benoemd door de Bisschoppen. De algemene proost ontving zijn directieven van het Episcopaat en deelde deze mede aan de Centrale Raad (bij de meisjes: Nationale Raad). Deze was samengesteld uit de algemene proost en voorzitter en de diocesane leiders en proosten, later uitgebreid met de nationale verantwoordelijken. De Centrale Raad vergaderde minstens om de twee maanden om het algemene beleid uit te stippelen. De veertiendaagse dienstvergaderingen van diocesane leiders en de algemene proost en voorzitter behandelden de meer dagdagelijkse bekommelingen.

De diocesane leiding was in elke provincie in handen van de diocesane proost en de diocesane leider. Beiden werden aangesteld door hun bisschop. Zij werkten nauw samen met de Centrale Raad en de nationale leiding.

Elke diocees of provincie was nogmaals verdeeld in gewestelijke of decanale kringen wier hoofdtaak bestond uit vorming en leiding geven aan de bestuursleden van de plaatselijke afdelingen, die van rechtswege deel uitmaakten van de gewestelijke kringen. De gewestelijke proost werd aangesteld door zijn bisschop. De gewestelijke voorzitter en secretaris werden gekozen door het bestuur. Hun keuze was onderworpen aan de goedkeuring van de gewestelijke en diocesane proost.

De plaatselijke afdeling is rechtstreeks aangesloten bij de B.J.B.-Centrale. Zij staat onder de leiding van de parochiale proost en een bestuur met een voorzitter, schatbewaarder en secretaris (9).

1.5 Doel en programma van de B.J.B. (10)

De B.J.B. stelde zich een vierledige vorming van de boerenjeugd tot doel: technisch, cultureel, sociaal en godsdienstig. Dit gold zowel voor de Boeren- als Boerinnenbond, hoewel de praktische uitwerking van dit programma uiteraard andere klemtonen had bij meisjes en jongens.

Technische vorming

Via technische werking wilde de B.J.B. van zijn leden technisch onderlegde landbouwers en goede huisvaders en -moeders maken. Hiervoor moesten de jonge boeren en boerinnen de nodige vakkennis opdoen die de lagere school en het naschools landbouw- en huishoudonderwijs niet verstrekten. De beroepswerking voor de jongens spitste zich in die periode vooral toe op de proefveldenwerking. Hierbij kregen de leden van de afdeling de kans om onder leiding van technici van de B.B. te experimenteren met moderne landbouwtechnieken op een stukje grond dat hun ter beschikking werd gesteld.

Culturele vorming

Dit werkingsaspect wilde komaf maken met het traditionele beeld van de ietwat plumpe, ongemanieerde, ruwe, onhandige en schuchtere agrariërs. De B.J.B. wilde de leden uiterlijke en innerlijke beschaving meegeven: vakkennis, algemene ontwikkeling, voornaamheid in taal en omgang, wellevendheid. Dit alles met inachtneming van de eigenheid van het eigen boerenleven en het landelijk milieu: *“De B.J.B. moet van hen maken geen stedische modepronkers maar voornamelijk, fijn, jonge boeren”*.

Sociale vorming

De jonge boer en boerin moest een besef van volksverbonden en christelijke solidariteit met alle maatschappelijke standen bijgebracht worden. Daartoe was het noodzakelijk de oude veten, wrak, familietwisten, dorpspolitiek en “zooveel andere dwaaze dingen die in vele Vlaamse buitengemeenten een echte kanker zijn geweest” achter zich te laten en te overstijgen.

In de plaats trachtte de B.J.B. onder zijn leden sociaal voelen, denken en handelen te propageren. “... dat is de gemeenschap trouw blijven ook wanneer onze persoonlijke belangen er niet mee gediend zijn, omdat wij door een trouw lidmaatschap de gemeenschap doen leven tot steun van onze medebroeders”.

Godsdienstig-zedelijke vorming

De B.J.B. stelde zich als gespecialiseerde K.A.-groepering een dubbel apostolaat tot doel: verdieping van het godsdienstig leven en verzedelijking van het boerenmilieu.

De godsdienstig-zedelijke vorming moest ertoe leiden dat de jonge landbouwers hun geloof leren beleven in en buiten de kerk. In de kerk door een overtuigende deelname aan het misoffer, door biecht en communie, door het volgen van retraites en recollecties en door medewerking met parochiegeestelijken.

Buiten het kerkgebouw moest dit zich uiten door een hoogstaand, zedelijk leven.

De godsdienstige vorming moest haar stempel drukken op werk, familieleven, sociaal en economisch leven, verkeringen en huwelijk. Het devies “alles herstellen in Christus” werd binnen de B.J.B. dus letterlijk toegepast.

Ontspanning: een schuchter begin

Het sterk uitgesproken K.A.-karakter van de B.J.B. verklaart de stiefmoederlijke behandeling die het werkingsaspect “ontspanning” in deze periode toebedeeld kreeg. Enerzijds werd de nood aan ontspanning van de leden aangevoeld, anderzijds moest toegegeven worden dat men voor het “vraagstuk” van de ontspanning van de jonge boeren en boerinnen vooralsnog slechts tot een “begin van oplossing” kwam. Aan ontspanning werd geen autonome waarde toegekend: ze stond in dienst van de godsdienstig-zedelijke vorming.

De B.J.B. propageerde op de eerste plaats ontspanning in familieverband: lectuur, gezelschapsspelen, familiefeestjes die onder het waakzame oog van vader en moeder tevens een geschikte gelegenheid tot ernstige kennismaking met leden van het andere geslacht konden zijn.

De B.J.B. stond zeer wantrouwig tegenover zeden-verwilderende ontspanningsvormen als bepaalde sporten (de “sportfurie”), cinemabezoek en vooral dansen (zelfs volksdansen): “Danszalen en danstenten zijn simpelweg een pest voor de jeugd op onzen Vlaamschen buiten. Een eerlijk en deftig B.J.B.’er zet op zulke plaatsen geen voet”.

Ter vervanging begon de B.J.B. in de late jaren dertig zelf geleidelijk aan eigen ontspanningsvormen te introduceren. Als bijzonder geschikt werden zang, voordracht en toneel bevonden. Lichamelijke opvoeding beperkte zich vooralsnog tot *marchere in grope* en *op tochten in uniform en met vlaggen*. In sommige gewesten werden reeds sportieve zomerfeesten georganiseerd. Vermelden we nog dat in 1937 E.H. De Mey te Boezinge begon met paardesport voor jonge boeren.

2. De B.J.B. tijdens de Tweede Wereldoorlog (1940-1944)

2.1 Structuurveranderingen

De bezettende macht tijdens de oorlog legde verbod op aan al de bestaande sociale organisaties om hun activiteiten voort te zetten. Het Belgische episcopaat beriep zich echter op zijn recht om de Katholieke Actie-beweging als kerkelijke aangelegenheid te vrijwaren.

Hieruit volgde dat K.A.-jeugdbewegingen van de drie christelijke sociale organisaties (Boerenbond, A.C.W. en N.C.M.V.) voor Vlaanderen werden opgericht als zelfstandige v.z.w.’s met rechtspersoonlijkheid en rechtstreekse afhankelijkheid van het kerkelijk gezag.

De Bondsraad van de Belgische Boerenbond stemde in oktober 1940 in met deze structuurwijziging. Voortaan werd de B.J.B. “een afzonderlijk organisme, met eigen leden en eigen leiding, en staat buiten de organisatie” (11). De B.J.B. werd dus formeel uit de B.B.-structuren losgeweekt. In februari 1941 werd de B.J.B. als zodanig officieel gestructureerd met een eigen Raad van Beheer. Deze zelfstandige structuur behield de B.B. tot

1965.

De Boerenjeugdbond kreeg in 1941 een eigen Centrale in de Blijde Inkomststraat.

In de praktijk bleef de hechte band tussen de B.J.B. en de B.B. steeds bestaan. Op plaatselijk niveau leidde de B.J.B. de boerenzonen of -dochters naar de parochiale boer(inn)engilden. Kanunnik Engelen, proost van de Boerenjeugdbond, vroeg en kreeg de toezegging dat de organisatie eerder op de steun van de B.B. kon rekenen. Voor de vakopleiding van de jonge boer zou verder gezorgd worden, ter plaatse door de boerengilde en centraal door het Secretariaat, met als schakel tussen de twee niveaus de Dienst voor Toezicht (12).

Deze sterke band bleef nog bestaan in de figuur van Mgr. Cruysberghs, proost van het J.V.K.A. (1936-1951) en de B.B. (1936-1962), die aldus de bindfiguur was tussen de kerkelijke en wereldlijke oversten van de B.J.B. (13).

Binnen de B.J.B. werd het trouwens als een gemis gevoeld dat men door de nieuw aangeworven zelfstandigheid niet meer in de bestuursorganen van de B.B. vertegenwoordigd was. Reeds in 1948 vroeg kanunnik Engelen of de B.J.B. kon vertegenwoordigd zijn door voorzitter C. Thys in de Bondsraad met als tegenprestatie de afvaardiging van M. Van Beveren van de B.B. in de Centrale Raad van de B.J.B. Meer dan een plaats als waarnemer bij de Bondsraad zat er voor C. Thys echter niet in (14).

2.2 *Werking in moeilijke omstandigheden*

De tactiek van het losweken van de K.A.-jeugdwerken uit de sociale organisaties belette dat de bezetter de B.J.B. tijdens de oorlogsjaren de werkzaamheden deed stopzetten. Zo goed als mogelijk trachtten de verantwoordelijken de werking verder te zetten, uiteraard met de nodige beperkingen ten gevolge van de speciale omstandigheden. Zo verdween het ledenblad "De B.J.B.-er" tot na de oorlog. Plaatselijk en gewestelijk kampte vooral de Boerenjeugdbond soms met een gebrek aan kaders, eerst ten gevolge van de mobilisatie, later door de opeisingen van jonge mannen als arbeidskrachten voor de Duitse landbouw en industrie.

Anderzijds zorgden de bijzondere omstandigheden ook voor enkele specifieke klemtonen in de werking. De rechtstreekse, statutaire afhankelijkheid van het Belgische episcopaat versterkte nog het uitgesproken K.A.-karakter van de beweging. Met name in West-Vlaanderen versterkte Karel Dubois, algemeen proost van de K.A. in het bisdom, zijn greep op de B.J.B. De werking voor de leden-gemobiliseerden die reeds vóór de oorlog was gestart in samenwerking met MILAC kende tijdens de eerste jaren van de mobilisatie en de oorlog een hoogtepunt.

Met "s Konings Garve" droeg de B.J.B. zijn eigen steentje bij tot het ondersteunen van de door de Duitsers opgeëiste Vlamingen. De actie bestond uit het omhalen van voedsel bij de boeren door de B.J.B.-jongens en -meisjes. Dit voedsel werd dan opgestuurd naar de in Duitsland tewerkgestelde Vlamingen.

De beperking van de activiteiten maakte ook plaats vrij voor bezinning aan de top ter voorbereiding van een hernieuwde werking na de oorlog. Zeer belangrijk voor de na-oorlogse evolutie was de splitsing in 1942 bij de Boerinnenjeugdbond van de werking in Jong-B.J.B.-meisjes (-17-jarigen) en B.J.B.-meisjes (+17-jarigen). In 1944 kregen de meisjes eindelijk hun eigen ledenblad *De Zonnebloem*. Dit bevestigde meteen hun eigen identiteit ten opzichte van "moeder-Boerinnenbond", hoewel de B.J.B.-meisjes steeds een grotere afhankelijkheid van de volwassenbeweging zouden behouden dan dit het geval was met de B.J.B.-jongens. Pas in 1947 werden afzonderlijke opziensters voor de Boerinnenbond en de B.J.B.-meisjes (de diocesane leidsters) aangesteld.

3. **Van Katholieke Actie-beweging tot Jeugdbeweging (1945-1965)**

3.1 *Nieuwe gezichten, nieuwe bloei*

Onmiddellijk na de oorlog werden de werkzaamheden hervat en uitgebreid. Aan de top kwamen nieuwe gezichten de beweging versterken. In 1946 volgde Juliana Lievens, Jeanne Cardijn op als hoofdleidster van de meisjes. Bij de B.J.B.-jongens werd het personeel verdubbeld, zodat voortaan iedere provincie over twee opzieners beschikte. Constant Thys werd voorzitter, terwijl Albert Meyhi als algemeen secretaris werd aangesteld. In januari 1949 volgde E.H. Claes kanunnik Engelen na diens overlijden op als nationaal proost B.J.B.

Weldra kon de B.J.B. ten volle zijn werkzaamheden hervatten en nieuwe werkingsaspecten uitbouwen. Het was dan ook een bloeiende en zelfverzekerde B.J.B. die gemeenschappelijk - jongens en meisjes - in 1952 te Leuven zijn vijftienvijftigjarig bestaan vierde. De B.J.B. telde op dat ogenblik zo'n 53.000 leden (24.000 jongens en 29.000 meisjes).

In datzelfde jubeljaar kregen de B.J.B.-meisjes voor het eerst een eigen proost: kanunnik Ansay. Kanunnik Claes bleef proost bij de jongens.

3.2 *Van K.A.-beweging naar jeugdbeweging*

De nieuwe generatie B.J.B.-verantwoordelijken zorgde ook voor nieuwe impulsen: men zou behoedzaam evolueren van pure K.A.-beweging naar een echte - katholieke - jeugdbeweging. Kanunnik Claes verwoordde dit als volgt:

“Als wij voor deze keuze zouden gesteld worden van de B.J.B., K.A. of jeugdbeweging te maken, wat zouden wij dan voor antwoord geven? Ik zeg jeugdbeweging in deze zin dat de B.J.B. moet uitdeinen in de massa en zich niet mag beperken tot loutere K.A.-vorming bij een kern of elite. Iedere boeren- en tuinderszoon moet iets aan de B.J.B. kunnen hebben. Wij dienen ons te richten door de kern tot de massa. De B.J.B. wil beantwoorden aan alle spiraties van de landelijke jeugd in elke levensperiode vóór het huwelijk of geestelijke roeping” (15).

Deze verandering manifesteerde zich vooral op twee vlakken: enerzijds de verruimde belangstelling voor de jongere leden, anderzijds de uitbouw van de sport- en ontspanningswerking.

3.2.1 De aandacht voor de jonge leden

Reeds in 1940 was bij de B.J.B.-meisjes een opleiding gemaakt van de werking voor de -17-jarigen en de +17-jarigen. Dit betekende dat de jonge leden een eigen aanpak kregen, aangepast aan de noden van hun leeftijd. Jong-B.J.B. had een meer jeugdige en sportieve karakter.

Specifiek voor de B.J.B.-meisjes was nog de *Madeliefjeswerking*: groepjes aspirant-leden van 12 tot 15 jaar, die een voorbereiding moest zijn op de definitieve inlijving bij de (jong-) B.J.B. Er was een eigen tijdschrift, *Bloesem* (vanaf 1950), in 1958 opgevolgd door *Madeliefje*.

Ook de B.J.B.-jongens kregen een specifieke werking voor de jongere leden, eveneens jong-B.J.B. geheten. Een aangepast programma met veel spel en vaardigheidsoefeningen, het scheppen van een kameraadschappelijke geest en het inschakelen van korte lessen over de grondprincipes van de Katholieke Actie en de B.J.B. moest de jongste leden en de schoolverlaters stilaan rijp maken voor het echte jeugdbewegingsleven van de B.J.B.

Het tijdschrift *Het volle Leven in* (1950-1961) richtte zich tot deze doelgroep.

In 1962 kwam er een grotere structurele coördinatie tussen de B.J.B.-jongens en de B.J.B.-meisjes. Voortaan kreeg de B.J.B. formeel een tweeledige structuur waarin ook de jongsten een plaatsje hadden. Bij de jongens was er de *Erfwacht* voor de pluszeventienjarigen en de *Jongschaar* voor de minzeventienjarigen; de *B.J.B.-meisjes* (pluszeventien) en *Jong-B.J.B.* (minzeventien) waren de parallelle indelingen bij de vrouwelijke B.J.B.

Deze herstructurering kwam ook tot uiting in de tijdschriften van de beweging. De Erfwacht behield *Ploeg en Kruis*; de Jongschaar kreeg in 1962 *Durven*. De B.J.B.-meisjes kregen vanaf 1961-1962 *Ontmoeting* in de bus, voor Jong-B.J.B. was er *De Zonnebloem*.

3.2.2 Sport, Ruitelij en Vendelen

Sport

Kenmerkend voor de evolutie van louter K.A.-beweging naar jeugdbeweging was de ruimere plaats die sport en spel gingen innemen in de B.J.B.-werking. Onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog werd Jos Peeters bij de B.J.B.-jongens vrijgesteld om de sportwerking te organiseren.

Dit resulteerde in 1952 in de oprichting van een Dienst Lichamelijke Opvoeding (D.L.O.). De concrete uitwerking van het sportprogramma werd mogelijk gemaakt door het aanstellen van sportverantwoordelijken op de verschillende werkingsniveaus, contactvergaderingen en (bij)scholingscursussen.

Sport mocht echter - zeker in de beginfase - geen autonome waarde worden. Ze moest kaderen in de apostolaatsgedachte van de B.J.B.: de jongens gezonde ontspanning bieden met een opvoedende waarde zonder al te zeer de wedijver op te wekken. Zo mochten de B.J.B.'ers gerust onder elkaar eens voetballen. Te vermijden waren echter wedstrijden tegen andere groepen: "... *daar komt er heel gouv de sportfurie van*" (16). De sportwerking van de B.J.B. richtte zich in die periode in de eerste plaats op vormen die geacht werden bijzonder goed aan te sluiten bij het landelijk milieu: ruitelij en vendelzwaaien (zie verder). Daarnaast was er het keurturnen met de bondsreeksen: reeksen van ritmische oefeningen.

Ook de meisjes bouwden een sportwerking uit, zij het niet zo vlug als de jongens. Het duurde nog tot 1962 vooraleer er sportmonitrices werden aangesteld die de uitbouw van lokale sportgroepen mogelijk maakten.

De bekroning van de jaarwerking op sportgebied waren de jaarlijkse gewestelijke en provinciale *Zomerfeesten-Sportfeesten* die vanaf 1959 gemengd konden doorgaan. Op deze feesten werden die oude Vlaamse volksspelen weer opgefrist en aangepast, de bondsreeksen werden geturnd en ook de vendeliers en ruiters kwamen aan bod.

Andere hoogtepunten waren het Nationaal B.J.B.-festival in augustus 1963 en de deelname aan het Europa-festival van de Mouvement International de la Jeunesse Agricole et Rurale Catholique (M.I.J.A.R.C.) te Stuttgart in mei 1965.

De Landelijke Rijvereniging (L.R.V.) (17)

Deze vorm van ontspanning voor de jonge boeren ontstond in 1937 te Boezinge. André De Mey, onderpastoor en B.J.B.-proost, verenigde er een twintigtal jonge boeren die leerden paardrijden. De Mey zag in de ruitelij een ideale kans op ontspanning, sport en vorming voor de jonge boeren. Immers: de meeste jonge boeren beschikten op het ouderlijke bedrijf over een paard. Het was een logische stap dit paard in de vrije tijd te gaan gebruiken voor ontspanning.

Reeds in 1939 zocht De Mey contacten met de nationale B.J.B.-leiding (kanunnik Engelen). Deze contacten werden onmiddellijk na de oorlog hernomen. In 1947 nam de provinciale leiding van B.J.B.-West-Vlaanderen de L.R.V.-activiteiten op in haar programma.

Na het overlijden van kanunnik Engelen werd met de nieuwe nationaal proost, kanunnik Claes (1949), de L.R.V.-werking in het nationaal B.J.B.-programma opgenomen en sterk georganiseerd als zelfstandige dienst binnen de B.J.B.

Circa 1952 ontstond vanuit de L.R.V. de paardenfokkerij. In 1958 werd de Landelijke Ruiterschool opgericht te Oud-Heverlee. Hierdoor werd voorzien in een degelijke vorming voor de ruiters.

De ruitelij werd naar de buitenwereld een van de visitekaartjes van de B.J.B. waardoor de beweging zich onderscheidde van andere K.A.-bewegingen. Zo waren de B.J.B.-ruiters opgemerkte verschijningen tijdens de amnestie-betoging te Antwerpen op 18 september 1959.

De L.R.V.-leden die de jeugdbewegingsleeftijd ontgroeid waren, wilden echter blijven paardrijden binnen L.R.V.-verbond. Om dit leeftijdsprobleem op te vangen werd in 1959 de leiding over L.R.V. overgenomen door de Organisatiediensten van de Boerenbond.

De diocesane K.L.J.-leiders bleven het praktische organisatie­werk op zich nemen, echter onder toezicht van de opzieners van de Boerenbond. In 1967 werd L.R.V. terug onder de bevoegdheid van K.L.J. gebracht.

De Landelijke Vendeliërs­gilde (L.V.G.)

Het vendelen werd in de B.J.B. gelanceerd ter gelegenheid van de jubelvieringen van 1952. Het werd verder georganiseerd in de schoot van de B.J.B. onder impuls van kanunnik Claes, nationaal leider René Peeters en vooral van Omer François.

Bedoeling was het vendelen te doen herleven *“als een middel om te getuigen van de hoge levens­stijl en de echte adel, die de boeren­stand in zich draagt”*. Samen met de ruitërij, het *volks­dansen* en de *volks­zang* moest in het vendelen de eigen Vlaamse cultuur in een eigentijdse vorm herleven.

Het vendelen kende in de B.J.B. een snelle evolutie. Verschillende reeksen werden opgetekend; dubbel vendelen, kunstvendelen, vendelen op muziek, vendelen te paard of op een staande piramide werden ontwikkeld. In 1956 telde L.V.G. meer dan vijfhonderd leden. Het wimpelen voor jongeren ontstond in 1961 en groeide eveneens uit tot vijfhonderd leden.

De vendeliërs­gilden kenden hun grootste bloei gedurende de jaren zestig. Ze kregen een duidelijke structuur met een getrapte vertegenwoordiging van het plaatselijke naar het nationale plan. De topleiding van de L.V.G. bestond uit de vijf provinciale hoofdmannen samen met Omer François en de nationaal B.J.B.-verantwoordelijke voor vendelen.

Naast de traditionele Zomerfeesten ontstond het Landjuweel, waarop de beste vendeliërs om de twee jaar met elkaar wedijveren in de basisreeks uit Brecht en in allerlei aanvullende reeksen.

3.3 De internationale dimensie

3.3.1 De Mouvement International de la Jeunesse Agricole et Rurale Catholique (M.I.J.A.R.C.)

De internationalisering van het politieke, economische en maatschappelijke leven na de Tweede Wereldoorlog liet ook de B.J.B. niet onberoerd.

Sedert 1949 onderhielden de christelijke bewegingen van landelijke jongeren regelmatige contacten met elkaar. B.J.B. speelde in die groeiende contacten een niet-onbelangrijke rol onder impuls van o.a. algemeen secretaris Albert Meyhi, nationaal leider Constant Thys en nationaal leidster Elza Vandenbosch.

Uit deze contacten ontstond te Annevoie bij Namen op 10 oktober 1954 de M.I.J.A.R.C. In het uitvoerend comité zetelde A. Meyhi voor de B.J.B.-jongens en -meisjes.

M.I.J.A.R.C. ontstond vanuit een viervoudige bekommernis:

- 1) De samenwerking tussen de landelijke jeugdbewegingen bevorderen.
- 2) Helpen om de plattelandssamenleving over de gehele wereld naar christelijke beginselen op te bouwen.
- 3) De aangesloten bewegingen helpen bij de vorming en opvoeding van hun leden.
- 4) De boeren- en landelijke jeugd in de openbare opinie en bij de internationale instellingen vertegenwoordigen.

Een eerste hoogtepunt bereikte de M.I.J.A.R.C.-werking toen in mei 1960 te Lourdes het eerste wereldcongres doorging. Op dat ogenblik werd M.I.J.A.R.C. geleid door B.J.B.-voorzitter René Peeters. Dit congres met als thema “de honger in de wereld” betekende een krachtige stimulans voor de solidariteitsactie van de B.J.B. Een ander hoogtepunt uit die periode was het *Europafestival* te Stuttgart in 1965.

Rond 1965 overkoepelde M.I.J.A.R.C. zo’n vijftienzestig aangesloten bewegingen. De speciale band tussen B.J.B. en M.I.J.A.R.C. werd nog geïllustreerd door de vestiging van het algemeen secretariaat van M.I.J.A.R.C. in de B.J.B.-Centrale op de Diestsevest te Leuven en de financiële en logistieke steun die dit secretariaat genoot vanwege de B.J.B. en de B.B.

3.3.2 Ontwikkelingshulp

Vanaf 1956 begon de B.J.B. aan de voorbereiding van een solidariteitswerking ten voordele van Kongo en Rwanda. De *Kongo-commissie* verenigde de nationale leidingen van de B.J.B.-jongens en -meisjes rond het probleem van ontwikkelingshulp.

Een speciale impuls ging hierbij uit van M.I.J.A.R.C. die, om aan haar doel te beantwoorden, een solidariteitsactie uitbouwde. Bij de nationale bewegingen werden hiertoe subcommissies opgericht. De *M.I.J.A.R.C.-commissie B.J.B.* stond aldus vanaf 1961 in voor de internationale vorming van de leden en de organisatie van de B.J.B.-ontwikkelingshulp.

Gekozen werd voor de formule van het voluntariaat (de “lekehulp(st)ers”) dat moest zorgen voor opleiding van jonge agrariërs in Kongo en Rwanda via het opzetten en begeleiden van een Jeunesse Agricole Catholique (J.A.C.). De eerste twee vrijwilligsters gingen in 1960 en 1961 aan de slag. De eerste jongen vertrokken einde 1962. In totaal werden zo’n achtendertig vrijwilligers uitgezonden.

Al vlug werd de noodzaak ingezien om op de werking voor de Afrikaanse jongeren ook een volwassenenwerking te laten volgen. Daarom, en ook omwille van voordelen op financieel en fiscaal vlak, werd in 1964 de M.I.J.A.R.C.-commissie opgevolgd door *Ieder voor Allen* (I.V.A.).

Deze v.z.w. moest een dienst voor ontwikkelingssamenwerking zijn van de vier vakken van de plattelandsorganisaties: Boerenbond, Boerinnenbond en B.J.B.-jongens en -meisjes.

Gegroeid uit de jeugd werd I.V.A. een echt B.B.-orgaan. De jongeren bleven echter voorlopig het leeuwedeel van het werk op zich nemen via de secretarissen Trees Wauters en Emil Bolmain. Ook het grootste gedeelte van de financiële middelen kwam nog vanuit de B.J.B.

De werking met uitgestuurde vrijwilligers werd op het einde van de jaren zestig afgebouwd en vervangen door financiële en logistieke steun aan projecten die zoveel als mogelijk door inlandse kaders moesten worden gedragen.

3.4 *Andere werkingsaspecten*

3.4.1 Kadervorming

De zorg voor de permanente vorming van de bestuursleden was een van de kenmerken van de werking uit die periode. Zowel bij de jongens als bij de meisjes kon door de vrijstelling van een verantwoordelijke een Dienst Kadervorming worden opgezet.

Hierdoor konden de bestuursleden op alle werkingsniveaus over aangepaste kaderactiviteiten beschikken. De leidingsbladen *B.J.B.-Gids* (jongens) en *Leiding* (meisjes) zorgden voor permanente informatie. Voor de uitwerking van de jaarprogramma's beschikten de leider en leidsters over een uitgebreid gamma van door de nationale B.J.B.-leidingen uitgegeven documentatiemateriaal.

3.4.2 Beroepsopleiding

Ook de beroepsopleiding voor de B.J.B.-jongens werd verder uitgebouwd. De B.J.B. organiseerde naschools land- en tuinbouwonderwijs op plaatselijk en gewestelijk vlak. Ook het beroepsonderwijs voor de leden-soldaten werd gestimuleerd.

Hieruit ontstonden de cursussen per briefwisseling die vanaf 1964 tot 1973 werden georganiseerd. In diezelfde periode ontstonden de cursussen *Levenskunst in land- en tuinbouw*, cursussen algemene boerencultuur.

In 1954 werd gestart met het wedstrijdploegen en gymkana's. Diverse prijskampen werden georganiseerd. De proefveldwerking bleef bestaan.

Daarnaast zorgde de B.J.B. ook voor voorlichting betreffende de mogelijkheden inzake landbouwkolonisatie in Kongo.

3.4.3 De huishoudelijke opleiding (18)

Inzake beroepsopleiding voor de meisjes stelde de Boerinnenjeugdbond als prioriteit "*de opleiding tot huismoeder, d.w.z. huisvrouw en moeder*". Immers: het gezin is de kern van de samenleving. En "*wie maakt het gezinsleven aangenaam, schoon, gelukkig en vooral christelijk? Het is voor een groot deel de huismoeder*".

Aanvullend moest het meisje noties hebben van landbouwtechnieken vermits in de landbouw bedrijf en gezin nauw met elkaar verbonden zijn.

Om aan die twee noden te voorzien beschikte de B.J.B., meestal in nauwe samenwerking met de Boerinnenbond, over een gamma activiteiten. De B.J.B. steunde de landbouwhuishoudscholen. Er werden lessenreeksen ingericht over huishoudkunde of veeteelt. Bekend was ook de *honderd-uren-leergang* over huishoudkunde en landbouw.

Er waren nog de cursussen als *Was en strijk* en *Omgaan met textiel*. De *Denk- en doelkringen* en de *Keukenprinseswedstrijd* vervolledigen de reeks.

3.4.4 De familiale opleiding

Met het gamma inzake familiale opvoeding trachtte de B.J.B. sedert de jaren 1940 en vooral 1950 tegemoet te komen aan de behoefte aan relationele en seksuele opvoeding van de leden.

Verloofdcursussen

De Boerinnenjeugdbond begon in 1943 met de cursus *Schoon Boerenleven*, een cursus voor verloofde B.J.B.-meisjes die binnen het jaar zouden huwen. Na de oorlog werden deze cursussen verder uitgebouwd tot er in iedere provincie ten minste één cursus per jaar werd ingericht. In 1950 volgden honderdtweeëndertig verloofden deze voorbereidingsweek (19). Ook bij de B.J.B.-jongens werd na de oorlog begonnen met lessenreeksen ter voorbereiding van het huwelijksleven.

Deze cursussen waren niet-gemengd. Jeanne Cardijn verklaarde in dit verband:

“Daar de aard van jongens en meisjes volledig verschillend is, moeten er ook aparte verloofdcursussen ingericht worden. Het zou een verarming betekenen van het mens-zijn, wanneer de aard van beide geslachten gelijkgesteld zou worden” (20).

Vanaf het werkjaar 1962-1963 werden de cursussen gedeeltelijk gemengd gemaakt. Pas in de volgende periode (na 1965) werden ze volledig gemengd.

Cursussen relationele en seksuele voorlichting

Midden de jaren vijftig voelde de B.J.B. bij zijn leden de nood aan om iets te doen aan het gebrek aan seksuele voorlichting die thuis onvoldoende of zelf op negatieve wijze gebeurde.

Voor de Jong-B.J.B. (-meisjes) waren er in dit verband de *Gespreksclubs*, voorlichtingskampen voor meisjes tussen 15 en 18 jaar. De Jongschaar (jongens) beschikten over de *Word-man-kampen*.

Voor de andere leden (+18 jaar) kon de B.J.B., gebruikmakend van de toelating van de Bisschoppen om in het kader van de jeugdbeweging op parochiaal plan gemengde inspanning te beleggen, gemengde cursussen inrichten vanaf het werkjaar 1959/'60.

Deze cursussen werden parochiaal of soms interparochiaal ingericht. Naast lessen over de fysiologie van man en vrouw lag de nadruk sterk op de morele aspecten van vrijen en trouwen. Lestitels als “Ridderlijkheid”, “fijn-vrouwelijkheid”, “beleving van de ware liefde door kuisheid en zedigheid”, “kinderzegen in deze tijd” wijzen hierop. Ook de godsdienstige en kerkelijke aspecten werden sterk beklemtoond.

3.4.5 De godsdienstige werking

Zeker tot het einde van de jaren vijftig bleef de B.J.B. in de eerste plaats K.A.-beweging. Alle andere activiteiten stonden voor een groot stuk in dienst van de apostolaatsgedachte.

Ook de parochiale cursussen en verloofdcursussen ruimden een belangrijke plaats in voor moreel-godsdienstige bespiegelingen. De retraites en bezinningsdagen (recollecties) bleven een belangrijk onderdeel vormen van de B.J.B.-werking.

Ook op de wijkleiderskringen en de bestuursvergaderingen werd plaats ingeruimd voor godsdienstige bezinning. Veelvuldig waren tenslotte de bedevaarten, al dan niet in samenwerking met de boeren- en boerinnengilden.

3.4.6 De Katholieke Landjugend in de Oostkantons

In de dekenaten van de Oostkantons waren de parochiepriesters na de Tweede Wereldoorlog afzonderlijk met jeugdwerk begonnen. Hun enig gemeenschappelijk punt bestond erin dat ze aangesloten waren bij de Waalse “Jeunesse Catholique Agricole”.

In 1954 beslisten de Duitstalige jeugdproosten hun inspanningen te bundelen. Ze kregen vanwege Mgr. Kerkhofs van Luik de toestemming om aan te sluiten bij de B.J.B. te Leuven.

Hierdoor konden een leider en een leidster vrijgesteld worden om vanaf 1955 de K.L.J. in de Oostkantons te organiseren.

Belangrijk is nog de benaming. Wegens de geringe grootte van de dorpen (en dus ook het te kleine aantal boeren in elk dorp) en de te grote afstanden tussen de dorpen was het niet mogelijk een louter

standsgebonden organisatie op te starten. Daarom werd verkozen een beweging te beginnen die zou recruterende uit het *landelijke milieu*.

Vandaar verkoos men in plaats van B.J.B. de naam Katholieke Landjugend.

4. De woelige jaren: 1965-1975

4.1 *Algemeen kader (21)*

De jaren zestig brachten een heroriëntatie in alle katholieke bewegingen en zeker in de jongerenbewegingen. De jongeren zochten naar nieuwe vertrekpunten. Vaste waarden werden in twijfel getrokken. De inspiratie kwam nog steeds uit het evangelie maar het kerkelijk leergezag werd in twijfel getrokken. De bewegingen stelden zich zeer kritisch op tegenover de katholieke zuil en de maatschappij in het algemeen.

Het was de start van een ver doorgedreven democratisering. Uniformen verdwenen of werden gemoderiseerd. De autoritaire leidersfiguur verdween van het voorplan en maakte plaats voor inspraak van elk lid. In de jaren '70 werd de coëducatie sterk gepropageerd. Overal fuseerden groepen tot gemengde jeugdbewegingen. Het voorbeeld was op nationaal vlak gegeven. Er werd zeer open gediscussieerd over seksualiteit en andere problemen die vroeger taboe waren. De herbronning in progressieve zin zorgde voor grote problemen binnen de organisaties.

De specifieke standsorganisaties kregen toenemende concurrentie van niet-standsgebonden jongerenbewegingen zoals V.V.K.S. en V.V.K.M. Bovendien voldoen, met het toenemen van de ontspanningsmogelijkheden, veel jongeren zich niet meer aangetrokken tot de traditionele jeugdbewegingen. Dit uitte zich in stagnerende of dalende ledencijfers.

4.2 *De naamsverandering*

Onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog zag de B.J.B. in dat er voor hem op termijn een gevaar lag in de verstedelijking. Vele jonge boeren en boerinnen vonden geen werk meer op het ouderlijk bedrijf. Ze gingen in de stedelijke industrieën en ambachten werken en pendelen.

Op die manier werd het landelijk milieu opengeboken: heel wat jongeren waren boerenjeugd van afkomst maar arbeidenden vanuit hun werkmilieu. Vandaar de vrees voor ledenverlies en concurrentie met de K.A.J.

Om dit op te vangen pakten de B.J.B.-jongens in het werkjaar 1947-1948 uit met een *gemengd programma*, een programma voor B.J.B.'ers-arbeiders. Sommige van de lessen waren opgesteld door de K.A.J.-leiding.

In de volgende jaren nam het aantal niet-boerende leden in de B.J.B. toe, mede omdat op het platteland zelf een steeds grotere verscheidenheid van economische bedrijvigheid ontstond.

De benaming Boer(inn)enjeugdbond voldeed op de duur niet meer aan de feitelijke situatie en het programma. Nadat reeds in 1955 de beweging in de Oostkantons van start was gegaan als Katholieke Landjugend, begon de B.J.B. onderhandelingen met zijn kerkelijke en Boerenbond-"oversten" om de naam te mogen veranderen.

In 1965 kon de B.J.B. zijn naam veranderen in Katholieke Landelijke Jeugd (K.L.J.), de institutionalisering van een sinds lang bestaande situatie. De K.L.J. werd van standsbeweging tot milieubeweging omgevormd: *"Wij wensen een jeugdbeweging, uitgaande van een levenssituatie: het jong-zijn, het Vlaming-zijn, het katholiek-zijn in het levenskader van de landelijke gemeenschappen, die mede door onze activiteit, in hun geheel moeten worden tot een leefmilieu, dat, zijn specifieke eigenheid bewarend, toch moet uitgroeien tot volwaardige en kernen van hoogstaand cultuur- en geestesleven"* (22).

Na de naamsverandering bleef de K.L.J. toch speciale aandacht besteden aan haar programma's voor jonge boeren en boerinnen. In elke afdeling (jongens en meisjes) kwam één beroepsverantwoordelijke in het bestuur. In 1966 werd de Dienst Beroepswerking omgevormd tot de *Groene Kring*.

Ter gelegenheid van de naamsverandering nam kanunnik Claes afscheid van de K.L.J. om een jongere nationaal proost de kans te geven het nieuwe programma en de nieuwe naam waar te maken. Hij werd opgevolgd door kanunnik Cardinaels.

4.3 *Naar een gemengde werking*

Tot op het einde van de jaren vijftig waren de activiteiten en afdelingen voor jongens en meisjes strikt gescheiden conform de richtlijnen van het episcopaat.

Vanaf het einde van de jaren vijftig kwam hierin geleidelijk versoepeling. De B.J.B.-leiding maakte hiervan gebruik om behoedzaam gemengde activiteiten in te voeren. Hiertoe werd in 1958 gestart met het Topcomité B.J.B., een overlegorgaan van de nationale leidingen van de jongens en meisjes.

Sedert 1959 konden de Zomerfeesten gemengd doorgaan en werden gemengde parochiale cursussen voor +18-jarigen ingericht. Vanaf 1962-63 waren de verloofdencursussen gedeeltelijk gemengd.

Gedurende de jaren zestig was er een steeds sterker streven naar gemengde werking. Dit uit zich ook in het tijdschriftenbestand van de beweging: de aparte tijdschriften voor jongens en meisjes werden vervangen door "gemengde" bladen. Vanaf 1968 verscheen *Ontmoeting*, het maandblad voor de andere leden. Jong-K.L.J. kreeg vanaf 1970 *Aksent*. Voor de leiding was er vanaf 1968 *Idee*.

De integratie van beide takken werd een feit in 1969. Voortaan was er nog slechts één nationaal verantwoordelijke - een jongen of meisje - voor elk werkingsaspect. In 1970 nam de nationale leiding van de meisjes haar intrek in de K.L.J.-Centrale aan de Diestsevest. In 1979 werden de twee bewegingen samengesmolten tot één v.z.w.

4.4 *Uitbouw van de Groene Kring*

In 1971 werd de structuur van de Boerenbond in een nieuwe Grondkeure gewijzigd. De ledenbeweging werd ontubbeld in een ruime *Landelijke Beweging* met Landelijke Gilden, K.V.L.V.- en K.L.J.-afdelingen enerzijds en de *Beroepsorganisatie* met Bedrijfs-gilden, Agra-Kringen (voor beroepsactieve vrouwen) en Groene Kring anderzijds (23).

Om dit te verwezenlijken hield de K.L.J. in 1970 een Agrarisch Jongerencongres waar de plaats van de jonge boeren in het geheel van de organisatie werd bediscussieerd. Beslist werd dat de Groene Kring een deel zou blijven van de K.L.J. en dat via de Groene Kring de jonge boeren zouden vertegenwoordigd worden in de volwassenorganisaties.

In die jaren kwam ook geleidelijk een Groene Kring-werking tot stand met in ieder gewest een Groene Kring-verantwoordelijke en een gewestraad waar de planning van de activiteiten gebeurt. Vanaf 1972 ontstonden de eerste kernen. In 1973 begon de *Groene Krant* te verschijnen.

Het programma van de Groene Kring omvat vorming en belangenverdediging van de jonge land- en tuinbouwers. Vorming gebeurt via de beroeps-cursussen, studie- en informatievergaderingen, ploegwedstrijden en stages, studiereizen en internationale uitwisselingen.

De belangenbehartiging gebeurt in de eerste plaats via vertegenwoordiging. Binnen de B.B. is de Groene Kring vertegenwoordigd in de geledingen van de beroepsorganisatie en in het Centraal Comité voor Land- en Tuinbouwbelangen (C.C.L.T.), de vereniging van politieke mandatarissen-leden B.B.

Buiten de B.B. wordt de Groene Kring regelmatig ingeschakeld in departementale commissies, is lid van de Nationale Landbouwwaad en van de Conseil Européen des Jeunes Agriculteurs (C.E.J.A.). Bovendien zorgt de Groene Kring zelf voor acties om de aandacht van de publieke opinie te vestigen op de problemen van de jonge boeren (24).

4.5 *Contestatie*

Ook de K.L.J. ontsnapte niet aan de contestatiegolf van het einde van de jaren zestig en het begin van de jaren zeventig. Gevestigd te Leuven onderging de K.L.J. de invloed van de progressieve ideeën die toen in de universiteitsstad leefden. Bovendien was er een sterke invloed vanuit M.I.J.A.R.C.

Sedert de Algemene Vergadering te Ottawa in 1970 nam M.I.J.A.R.C. de optie zich in te laten met de problemen van de sociale verandering, mensenrechten e.d. Ze kleefden de marxistische maatschappij-analyse en gingen openlijk streven naar een socialistische maatschappij. Daarmee zou de beweging in botsing komen met het Vaticaan, dat M.I.J.A.R.C. in 1976 schorste als Internationale Katholieke Organisatie.

De M.I.J.A.R.C.-strekking had ook een aantal aanhangers binnen de leiding en de provinciale vrijgestelden van de K.L.J. Zij trachtten de K.L.J. de richting uit te duwen van een “links” georiënteerde vormingsbeweging en eisten een meer democratisch besluitvormingsproces. Dit kwam tot uiting ondermeer tijdens de Nationale Ontmoetingsdagen van 1969 en 1971. Ook uit de inhoud van de tijdschriften spreekt die tendens.

Toen met name op de inhoud van bepaalde artikelen in Aksent in de loop van 1974 zware kritiek kwam vanuit de B.B. en de kerkelijke instanties werd besloten in te grijpen.

De K.L.J. kampte reeds jaren met ledenverlies. Tussen 1963 (B.J.B.-jongens: 23.165; B.J.B.-meisjes: 23.125) en 1974 (K.L.J.-jongens: 18.178; K.L.J.-meisjes: 15.040) verloor de K.L.J. 13.000 leden. Hierdoor was de personeelsomkadering te zwaar geworden. De fel geslonken ledenbijdragen hadden tot gevolg dat de financiële steun vanwege de B.B. steeds belangrijker werd.

Eind 1974 werd beslist dat de K.L.J. moest gaan rationaliseren en dat met name het aantal provinciale verantwoordelijken diende ingekrompen te worden van vier tot drie per provincie. Er moesten ontslagen vallen. Toen bleek dat vooral de “progressieven” getroffen werden, werd deze maatregel door hen aangevoeld als een zuivering.

Ze gingen in de reactie. De K.L.J.-Centrale werd bezet en de nationale pers sprong op de zaak. De ontslagen verantwoordelijken slaagden erin enkele afdelingen mee te krijgen en richtten een scheurbeweging op: de *Democratische K.L.J.* De beweging kreeg steun in bepaalde studentenmiddens en vanwege M.I.J.A.R.C. Er werd een eigen tijdschrift uitgegeven: *Basisideeën*.

Later evolueerde de Democratische K.L.J. volledig in marxistische richting. De samenwerking met de Rode Jeugd resulteerde in het tijdschrift *Kabaal*.

5. Herstructurering en Consolidatie: 1975-... (25)

Ten gevolge van de ontstane, interne conflictstelling drongen herbronning en herstructurering zich op. Dit kwam er ter gelegenheid van de Nationale Ontmoetingsdagen van 1975.

Op deze studiedagen werd de *grondvisie* opnieuw geformuleerd: “K.L.J. is een christelijk-geëngageerde beweging van jongeren uit het landelijke milieu die streven naar een samenleving waar de mens centraal staat. Daarvoor gaan ze zich persoonlijk en in groep vormen door het zoeken van eigen waarden en zich van daaruit maatschappelijk opstellen”.

K.L.J. ging zich nu profileren als *vormingsbeweging voor jongvolwassenen* met als belangrijke elementen: “Het ontwikkelen van een kritische instelling, op basis van een verantwoord normen- en waardensysteem, en het formuleren en realiseren van haalbare alternatieven, gebaseerd op duidelijk geformuleerde binnen een mens- en maatschappijvisie”.

5.1 Vier werkblokken

K.L.J. als vormingsbeweging richt zich tot de jongeren uit het landelijk milieu en dit in vier werkblokken.

5.1.1 In de eerste plaats een +16-werking

K.L.J. wil met zo veel mogelijk jongeren uit het landelijk milieu een vormingsproces op gang brengen, vertrekkend vanuit de eigen leefsituatie van de jongeren.

5.1.2 Een -16-jarigenwerking

Deze wordt omschreven als “*dienstverlening in functie van het groepsgebeuren*”. Van echt vormingswerk is hier nog geen sprake. Bedoeling is de jongeren te begeleiden in hun “moeilijke jaren” door een zelfstandige werking met een eigen methodische aanpak.

5.1.3 Groene Kring-werking

K.L.J.-Groene Kring verenigt de jonge land- en tuinbouwers en heeft vorming en belangenverdediging van deze groep jongeren als doel. Het hoofdaccent ligt op de sociaal-economische landbouwproblematiek.

5.1.4 L.R.V.-werking

De Landelijke Rijvereniging staat in voor de organisatorische opbouw van de ruiterswerking van de coördinatie van de verschillende specifieke activiteiten zoals ruitertornooien, indoorwedstrijden e.d. De Landelijke Ruiterschool te Oud-Heverlee verzorgt de opleiding van de Landelijke Ruiters en Amazones.

5.2 Algemene Diensten

Om de werking inhoudelijk en logistiek te ondersteunen, werden nationaal vier algemene diensten uitgebouwd.

5.2.1 Sport- en Landelijke Vendeliersgilden (L.V.G.)

Verzorgen enerzijds de technische en organisatorische uitbouw van de sport- en vendelwerking; anderzijds wordt via vormingssessies en tijdschriften aandacht besteed aan achtergronden.

5.2.2 Gezins- en Relatiewerking

Staat in voor de begeleiding van de problematiek van huwelijk en gezin via gespreksavonden en verloofdecursussen. Tevens wordt informatie verstrekt en worden onderlinge relaties, vriendengroepen en groepsgebeurens begeleid.

5.2.3 Politieke, Maatschappelijke en Internationale Werking

Begeleidt enerzijds de bewustmaking en de mentaliteitsvorming betreffende politieke en maatschappelijke evoluties in binnen- en buitenland (ook aandacht voor actualiteit). Anderzijds wordt via fondsenverzameling bijgedragen tot de concrete uitbouw van projecten in ontwikkelingslanden.

5.2.4 Kadervorming

Verzorgt een degelijke, inhoudelijke en methodische vorming van de basisgroepen. Deze vorming is gericht op de realisering van de grondvisie.

5.3 Besluitvorming

Om tegemoet te komen aan de verzuchtingen uit de voorgaande periode werd de besluitvorming binnen de K.L.J. gedemocratiseerd.

Het accent van de beweging ligt op de plaatselijke groepen (afdelingen en gewesten). Vanuit die groepen werd trapsgewijs een gewestelijke, provinciale en nationale vertegenwoordiging opgebouwd (voor de structuur hiervan: zie organigram). Aan de top hiervan staat de nationale leiding.

6. Slot

Na de herstructurering van de werking volgens specifieke doelgroepen en het afwenden van de scheurbeweging begint voor de K.L.J. een nieuwe levensfase.

De viering van het 50-jarig bestaan te Beveren in 1977 getuigde hiervan. Op deze viering verwelkomde de K.L.J. zo'n 10.000 deelnemers en toeschouwers. De beweging hield zo'n 900 afdelingen en stabiliseerde haar ledental tussen 1975 en 1980 op zo'n 33.000.

7. Het archief

7.1 Inhoud

De stukken die hier gebundeld werden in één inventaris zijn afkomstig uit drie fondsen.

De kern van de stukken is opgebouwd uit het centraal archief van de B.J.B.-jongens. Chronologisch loopt dit archief van 1935 tot 1969, dus vanaf het ogenblik dat de B.J.B. eigen toezichters kreeg. Het bevat ook enkele dossiers van kanunnik Engelen, die teruggaan tot 1925. In het archief vindt men de stukken van B.J.B.-nationaal en de nationaal bewaarde verslagen van de provinciale leiders over de provinciale en gewestelijke werking.

Het tweede kernstuk zijn de archieven van de gemengde K.L.J. Dit begint in de tweede helft van de jaren zestig en werd door de archivaris gerepertorieerd tot en met 1980. In de inventaris werden opgenomen: de nationale, provinciale en gewestelijke papieren.

Een derde, kleinere gedeelte zijn de archivalia van de B.J.B.-meisjes. Deze papieren zijn zeer onvolledig. Uitzondering hierop is de band, getiteld "*B.J.B.-werking*". Dit is de gebundelde jaardocumentatie voor de verantwoordelijken. Deze documentatie loopt van 1939/1940 tot 1961/1962.

7.2 *Bewaring*

Naast de eigenlijke archiefstukken kon ook de bijna volledige tijdschriftencollectie van de beweging worden teruggevonden, evenals een verzameling audiovisualia zoals affiches, herdankingsstegeltjes en zelfklevers.

De archieven van de B.J.B.-jongens werden bewaard op de B.J.B.-Centrale te Leuven. Van 1941 tot 1948 bevond deze zich in de Blijde Inkomststraat. In 1949 verhuisde de B.J.B. tot 1977 naar de Diestsevest.

De archieven van de B.J.B.-meisjes werden bewaard op de Diestsevest 18, waar de meisjes gehuisvest waren bij de Boerinnenbond. Toen de nationale leiding van de K.L.J.-meisjes in 1971 verhuisde naar de K.L.J.-Centrale werden enkel de tijdschriften, de gebundelde jaardocumentatie en de plaatselijke klassementen evenals enkele lopende en dus nog direct bruikbare dossiers meegenomen. Gevreesd moet worden dat de rest verloren ging.

In 1978 kreeg de K.L.J.-Centrale een nieuw onderkomen in de Parijsstraat. Deze verhuis deed het archief geen goed: veel dossiers raakten door elkaar. Bovendien kreeg het archief er een onderkomen in een vochtige kelder, waardoor een aantal provinciale en gewestelijke dossiers van de B.J.B.-jongens verloren gingen. Positief was wel dat bij die verhuis de bureaus werden "gehuisd", waardoor heel wat recente stukken bewaard werden en in het archief terechtkwamen.

In 1985 verhuisde de K.L.J.-Centrale naar de Kapucijnenvoer.

Algemeen kan men stellen dat ondanks het vele verhuizen niet al te veel stukken verloren gingen. Wel richtte de vochtigheid in de archiefkelder aan de Parijsstraat vrij veel materiële schade aan.

7.3 *Mogelijkheden van het archief*

Dit archief kan vanuit verschillende gezichtspunten bestudeerd worden.

Op de eerste plaats is het een goed bewegingsarchief dat op een vrij volledige wijze een overzicht biedt van vrijwel alle aspecten van de beweging en dus ook van een stuk B.B.-geschiedenis. In dit verband moet het bestudeerd worden samen met de bewegingstijdschriften en de afdeling II (Jongerenbeweging) van de inventaris van het centraal archief van de B.B. (26).

Het biedt ook de mogelijkheid tot een deelstudie over de evolutie van de K.A.-gedachte binnen deze jongerenbeweging.

Belangrijk zijn ook de stukken over de internationale werking van de B.J.B./K.L.J. Het archief bevat o.a. belangrijke stukken over de evoluties binnen M.I.J.A.R.C. na 1970. Hierbij merken we op dat het Wereldsecretariaat zich nog aan de Tiensevest te Leuven bevindt. Daar bevinden zich wellicht nog meer archieven van deze beweging.

Nog inzake de internationale werking zijn er de stukken over de solidariteitswerking: de evolutie van B.J.B.-Kongo-Commissie naar I.V.A. en de evolutie binnen I.V.A. van ontwikkelingshulp naar ontwikkelingssamenwerking.

Dit archief is ook een uitstekende bron voor de studie van de evolutie van het katholieke vormingswerk op het platteland. Doorheen de stukken zien we de evolutie van de beweging van K.A.-beweging en organisatie voor beroepsopleiding over katholieke jeugdbeweging tot christelijk-geïnspireerde vormingsbeweging voor jongeren.

Tot slot vindt ook studie over de invloed van de contestatiebeweging van de jaren zestig en zeventig op de katholieke jongerenbewegingen in dit archief een goede bron.

7.4 *Consulterbaarheid*

Voor het opzoeken van oude ledenlijsten, bestuurslijsten en ander materiaal kan je altijd terecht in het archief van B.J.B.-K.L.J.

Hiervoor kan je altijd telefoneren naar: ***KADOC, Vlamingenstraat 39, 3000 Leuven***
(016/32.35.00, Fax 016/32.35.01

Het KADOC (Katholiek Documentatie- en Onderzoekscentrum) werd opgericht als centrum van de KU Leuven. De initiatiefnemers hadden een tweeledig doel voor ogen. Enerzijds wilden zij documentatie verzamelen. Alles wat verband houdt met het katholiek leven in Vlaanderen, zowel historisch als actueel, wordt bewaard en toegankelijk gemaakt. Anderzijds wilden zij het onderzoek op basis van dat materiaal bevorderen.

Al het materiaal van B.J.B.-K.L.J. is te consulteren in de leeszaal.

Men kan er van al dit materiaal kopies laten maken tegen betaling van:

2 fr./blad uit boeken

5 fr./blad uit het K.L.J.-archief (ledenlijsten, bestuurslijsten, ...)

Openingsuren: elke werkdag van 9u tot 17u30
zaterdag: 9u - 12u30 (liefst na afspraak)
Tussen 12u en 13u en na 17u15 kunnen geen stukken of kopies worden aangevraagd.

NOTEN

- (1) Onder dak, pag. 179.
- (2) Op basis van: L. Vos, “*Het dubbelspoor van de Katholieke Actie tijdens het interbellum*”. In: *Vijftig jaar Chiroleven, 1934-1984*. KADOC-jaarboek 1984. Leuven, 1985, pag. 29-39.
- (3) L. Engelen, “*De jeugdorganisatie van den Belgischen Boerenbond*” (Leuven), 1928, pag. 13-22.
- (4) Ibidem, pag. 28.
- (5) Ibidem, pag. 29.
- (6) Ibidem, pag. 56.
- (7) Gegevens over de Boerinnenjeugdbond op basis van: A. LAUWERS, “*De Boerinnenjeugdorganisatie, een kind van haar tijd: ontstaan en groei*”. Leuven, thesis K.U.L., 1985, passim.
J. CARDIJN, *Groei en bloei van de Boerinnenjeugdbond*. Leuven, 1952, pag. 14.
- (8) M. DE MEYER, Inventaris van het archief van de centrale bestuurs- en adviesorganen van de Belgische Boerenbond. Leuven, 1987, pag. 8.
- (9) L. ENGELEN, Wat is de B.J.B.? Leuven, z.d., pag. 17-18.
- (10) Op basis van: L. ENGELEN, Wat is de B.J.B.?, passim.
- (11) Verslag van de Bondsraad van de Belgische Boerenbond, 7 oktober 1940.
- (12) Ibidem; verslag van het Dagelijks Bestuur van de B.B., 25 oktober 1940.
- (13) M. DEMEYER, op. cit., pag. 8.
- (14) Verslag van het Coördinatiecomité van de B.B., 8 november 1948.
- (15) Verslag van de Vergadering der Diocesane Opzieners B.J.B., 18 januari 1952.
- (16) L. ENGELEN, Wat is de B.J.B.? Leuven (1947), pag. 31.
- (17) Zie o.a. D. VAN DE SOMPELE. “*Van landbouwrijpaard tot edel warmbloedpaard*”. Leuven, 1980.
- (18) Zie o.a. “*De dankbare K.L.J.-leidster*”. Leuven (1951), pag. 18-21
- (19) J. CARDIJN, op. cit., pag. 23-24.
- (20) Geciteerd doc.: L. SCHOKKAERT, “*Leven na arbeid: volksonwikkeling in katholieke huizen*”, pag. 207, in: “*Onder dak: een eeuw volks- en gildehuizen*”.
- (21) Op basis van: L. SCHOKKAERT, op. cit., pag. 215-216.
- (22) Nota: Standpunten met betrekking tot een naamverandering van de B.J.B. (1964).
- (23) M. DEMEYER, op. cit., pag. 13-14.
- (24) Op basis van: verslag Provinciale Groene Kring-vergadering, Roeselare, 28 februari 1979; Nota “*Hoe is de Groene Kring gestructureerd?*”, z.d. (ca. 1973?).
- (25) Op basis van: “*Ontbaalmap K.L.J.*”, Leuven (1977); “*Interne B.B.-Gids*”, Leuven (), pag. 28-32.

(26) M. DEMEYER, op. cit.